

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben háshoz ké/dva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Asszerkesztőség kóriratok visszaadásán
 vagy megőrsésére nem vállalunk.

Előzetesek és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Erdély a magyaroké!

Az E. M. K. E. jubileuma.

A magyar politika hamupipőkéje, a gyönyörű Erdély ma nehéz helyzete dacára is öröm ünnepet ül Kolozsvárrt. Ünnepet, melyen kevesebb a lény, több a tanulság, kevesebb a külső zaj, több a komoly elmélkedésre való ok.

Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület ünnepli ma megalakulása 25. évfordulóját.

Pár napja más nyelvű, más érzésű, más célu ünnepély színhelye volt Erdélynek egy kis fészke, Balázsfalva. Ott már ötvenedik évfordulóját ülte meg a társaság, melynek nevében benne van ugyan Erdély, de amelynek sem nyelve, sem célja, sem semmitéle porcikája nem erdélyi, nem magyar. Nem egészen véletlen, hogy a két ünnep, a magyar és a nemmagyar egymás mellé kerülnek időben és helyen a magyar hagyományok dicsőségében nagygyá nőtt Erdély magyar vértől megszentelt földjén. Érdemes megállani gondolkodni fölöttük.

A mai évfordulón van-e jogunk nekünk magyaroknak vidáman ünnepelni? Nem jobb és igazabb dolog lenne-e Máriusként odaülni az erdélyi magyarság romjaira és kétségbeesve siratni a multat?

Erdély mai lakosságából, kétségtelenül megállapítható, a magyar a legrégebb. Egykori ősakóit, a dákokat legyőzték a rómaiak, s megkezdődött Erdély elrómaiásítása. A kezdet kezdeténél tovább azonban nem jutottak. Pannónia sokkal rómaiabb volt, mint a később meghódított Dácia, több] a római emléke is s még sem tudott a rómaiasság úgy megmaradni, mint megmaradt Galliában, Hispániában. Néhány légió képviselte az akkori Erdélyben Rómát és a latin nyelvet — mindössze nem egészen 150 évig. A légiók kivonultak a népvándorlás hullámai elől, eltávoztak még a Dunától is messze s nemcsak Erdélyben, hanem Oláhországban is a rómaiasság gyér emlékeit mihamar teljesen elsöpörték a viharok.

Mások is próbáltak Erdélyben állandóan megtelepedni nemcsak a rómaiak. Nem sikerült. Jöttek a germán gótok és gepidák, jöttek a hunok és avarok, mindnek uralma összeomlott. A honfoglalás idején Erdély csaknem lakatlan terület volt, melyen legfeljebb némely avar-szláv-germán töredékek találhattak menedéket. A magyarság meg sem szállotta azonnal Erdélyt teljesen, mindössze a Maros, Körös és Szamos völgyén nyomult fel egy darabon. Erdélyt megszállani a magyarság csak Szent István idejében kezdte és ezt a nagy és fontos munkát Szent László alatt fejezte be.

Az Árpád-házi királyok alatt a magyarság Erdélyben nem tudott minden területet teljesen megszállati. Pedig már akkor kitűnt, hogy Kelet felé Erdély az ország bástyája, Achillesi sarka.

Nemzeti királyaink tehát németek betelepítésével igyekeztek Erdélyt megerősíteni s így került Erdélybe a magyar mellé a második népfaj, a szász. A harmadik népfaj, az oláh legkésebb jelentkezik. Lassan szivódik föl a Balkán-

félszigetről. Ott alakul ki a Balkánfélsziget közepén, ahol albánok, szlávok és rómaiak érintkeztek. A rómaiaktól hozza nyelvtani szerkezetét, a szókincs egy részével együtt, a szlávoktól átveszi a szókincs igen nagy részét s az albánoktól kölcsönzi legjellemzőbb sajátosságát, a szó végére vetett artiklust. Nyelvtanilag is, fajilag is keverék nép gyanánt lépi át a magyar határt egyelőre néhány kecskepásztor alakjában, majd mind többen-többen követik őket, nyelvükbe magyar elemeket vesznek fel s eiszivarognak Erdély és az anyaország mindazon részére, amely még megszállva nem volt. Mese tehát Béla király névtelen jegyzőnek egész története Gyeló oláh vezérről és a közte és Tóthótm között állítólag létrejött szerződésről. Még merészebb mese azonban az, amit nem középkori jámbor krónikások, hanem ujkori tudatos mesegyártók találtak ki a »római kontinuitásról«, mely szerint a mai erdélyi oláhság Traján légióitól származik, sőt az oláh nyelv is Erdélyben alakult volna ki! Az oláh később települt Erdélybe, mint a magyar és a szász, nála iljabb erdélyi település csak egy van: az örményeké.

De hogyan lett az eleinte figyelembe alig vett nép ma több milliónyivá? A történelem azt is megmagyarázza. A háború időkben Erdélyért vérezett a magyar, vérezett a szász, Erdély ontotta a maga magyar véréit az anyaország szabadságáért is, de ebben a harcban az oláhság részt nem vett.

Meghuzódott hegyei közt s mikor a török, a krimi tatár végigrabolta egyszer-mászor a síkságot, mikor a német hadak zsákmányolása elől tömegesen menekült a magyarság, ez elhagyott területre aláereszkedett és megtelepedett az oláhság. Még elő is segítették az új települők a magyarság pusztulását Hóra és Kloska, s Jankuók borzalmas kanni-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Első medvém.

Irtá: Somsich Tihamér gróf.

Henry marquis kétszer járta be a világot, én meg kétszer keresztül-kasul barargoltam Boszniát, megmástrom Hercegovina vadregényes tájait, de hiába. Felkutattam a legborzalmasabb vidékeket, napokon át kóboroltam a szertes hegyek között, csakhogy kielégithessem régi vágyamat: csakhogy egy — medvét lőhessek. Valóságos kis expedíciót szerveztem, egy kis fegyelmezett csapatot, de minden törekvésem, minden fáradságom hiábavalónak bizonyult, mert ha hajtásba került is a medve, a sziklás, ember soha sem járta tájon csakhamar nyomtalanul eltűnt.

De nem csüggedtem. Másnap már korán reggel fölkeltem magamat, a hajnal késő sugara már talpon talált, de legnagyobb bosszúságomra azt jelentették embereim, hogy a mohamedán hajtók egytől egyig megszöktek. Nekik elég volt a dicsőségből, elég volt a medvevadászatból s az éjszaka sötét leple alatt

nyomtalanul elléptek. Ekkor azután megtudtam azt is, hogy miért szökött meg a medve az előző napi hajtásból. A gyáva fickók ugyanis a medve láttára ijedten a fákra kapaszkodtak s le nem jöttek mindaddig, míg biztonságban nem érezték magukat. Minthogy pedig hajtó nélkül minden erőlködés hiábavaló, kénytelen voltam eredmény nélkül hazautazni.

A régi szenvedély azonban nem hagyott nyugodni. Ujra szerencsét próbáltam s ez alkalommal a fogarasi havasokat kerestem fel. Napokig laktam egy oláh piszkos kalibájában s reggeltől estig a havasokat másztam. Egy reggel, még alig pittymallott, megsörgetik a szobám ablakát.

— Domnule, domnule, keljen fel, megvan a medve — mondja az oláh hajtó, aki a szobám ablakát verte.

— Igaz? — kiáltottam örvendezve s már künn is voltam az ágyból.

— Bizony igaz, — mondta az oláh, — megtaláltam a medve nappali hálóhelyét. Fenn van a hegyoldalban, nem is nagyon messze innen.

Egy perc múlva felöltöztem s a puskámat nyakamba akasztva siettem az oláh hajtóval a

havasokba. Utközben izgatottan faggattam, hol, merre látta a medvét, mekkora volt, öreg e vagy fiatal, az oláh pedig nagy bőbeszédűséggel irta le a pompás fenevadat. Már jó messze haladtunk s én türelmetlenkedni kezdtem.

— Hol van hát a medve? — kérdeztem izgatottan a hatalmas szál oláhot.

— Amott-al — szólt a halinás paraszt s egy szomszédos hegycsucsra mutatott.

Mikor azonban egy puskalövésnyire jutottunk, ahhoz a helyhez, ahová mutatott, az oláh a sziklás helyen elveszítette az egyensúlyt s hanyat-homlok lezuhant a lejtőn. A kövek garmadával hullottak a hatalmas test után s én ijedten néztem emberem után.

— Au, Doamne! Moi so rupt piciorul! — Jaj Istenem, kitörött a lábam! — hallatszott az oláh fájdalmas ordítása.

Ijedten szaladtam le a lejtőn s nagyobb veszedelemtől tartva, segítségére siettem emberemnek. Az oláh paraszt ott feküdt egy sziklahasadékban s rémeseket böggött, mint egy Behemót. Hol az oldalához, hol a fejéhez, hol meg a lábához kapott, ami biztos jele volt annak, hogy a gazembernek semmi baja sem történt, csak fájdalomdíj címén valamit ki akar

Urak, Hölgyek, Gyermeknek részére legkényelmesebb viselet a Moskovits anatómiai czipő.

Elárusítás: Gyári fióközletben Kosuth Lajos-utca 5. szám. TELEFONSZÁM: 834.

és a Fő-u. fiókban ideiglenesen szeptember 10-ig Rákóczi-út 5. sz. alatt Weiszlovits-házban, Huzella M. üzletével szemben. TELEFONSZÁM: 687.

TELEFONSZÁM: 687.

báli lázadásainak idejében. Elég Zalathny, Abrudbánya, Nagyenyed neveit fölemlíteni. A török időkben Erdély volt a magyar faj utolsó őrtornya; a török kiűzése után másfél századdal úgy látszott, hogy ez az őrtorony teljesen alá van aknázva, a magyarság számára teljesen elveszett és romjain egy új alakulás, a magyar állam halálát jelentő Dákórománia fog kiépülni.

Evtizedeken át sem a kormány, sem a társadalom nem vették észre, mit jelent nekünk Erdély birtoka és mi a veszedelembe került ez az országrész a magyarság vérvésztése folytán. Csak mikor már egyre nyitabbá vált egyes igazgatók terve, mikor már Romániában megjelentek hivatalos térképek, melyek Erdélyt és a Tiszántúlt oláh területek tüntették föl, mikor a nemzetiségi pénzüzetek egy egészen új nemzetiségi intelligenciát neveltek föl, akkor vettük észre, hogy a fejünk fölött ég a tető és ha nem sietünk az oltással, ránk szakadnak és eltemetnek a cserepek és az üszkös gerendák.

A mult megtanított bennünket arra, hogy Erdély csak annyiban és addig miénk, a míg és a mennyiben magyar. Nemzetiségi engedményekkel, politikai borralókkal Erdélyt megmenteni nem lehet. Erdélynek ismét azzá kell lennie, a mi volt Báthory István, Bethlen Gábor, a Rákócziak idejében: izig-vérig magyarrá.

Még nincs veszte minden. Ott a székelység, a magyarságnak ez a bámulatosan szívós törzse. Ott vannak a magyar nyelvzigetek a nagy folyók mentén. Ott vannak a magyar városok. Ezeket erősítve, okosan kapcsolatba hozva, az idegen nyelvzigeteket körülvéve, visszamagyarosítva, a magyar kulturális és gazdasági felsőbbiséggel meghódítva, a magyar állam és társadalom gazdag erővel magunkhoz kötvé, még ma nem álom a magyarságnak visszahódított Erdély.

Ezt a nagy célt: Erdély visszahódítását tűzte ki bátor, merész kézzel az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület, jobban ismerve rövidített nevén: az EMKE. Huszonöt év előtt a mainál is sokkal szomorubb viszonyok közt merte ez az egyesület hirdetni, hogy Erdély a magyaroké és az a föld, mely a Hunyadiakat, Báthoryakat, Bethleneket adta a hazának, nem lehet más, mint csak magyar s a mint a

hőséges erdélyi Mikes követte volt Rákóczi egész életén át, a hőséges Erdélynek is meg kell őriznie a magyarsággal való elszakíthatlan kapcsolatát minden időközön keresztül. Erre pedig a nyelvében és szívében egyaránt vitathatlanul magyar Erdély képes.

Nagy érdeme az EMKE-nek, hogy ezt a célt kitűzte; még nagyobbat tett akkor, mikor megmutatta, hogy a célt el is lehet érni.

Huszonöt év alatt bámulatosan sokat tett ez az egyesület. Megjelölte az utakat, melyen Erdélyben magyar és magyar találkoznak és a jövő fejlődéshez egymásnak testvéri kezet nyújthatnak. Iskolákat állított a magyar nyelv terjesztésére, tanítókat jutalmazott, irányította a gazdasági és a telepítési politikát és ami a legfontosabb: huszonöt év alatt megérlelte a magyar közvéleményben azt a tudatot, hogy Erdély birtoka, Erdély magyarsága a kulcsa a magyar állam fennmaradásának. Ha valahol, hát akkor Erdélyben és a vele határos területeken a magyar sovinizmus nem csak jogos, hanem egyenesen szükséges is.

A balázsfalvi gyűlésen valaki azt volt vakmerő mondani: »Ma még idegen földön ünnepelelünk!« Mondotta ezt magyar állampolgárok gyűlésén, magyar területen, az Apafiak egykori kastélyában. Mondotta néhány olyan idegen állambeli jelenlétében, akik a maguk országában tüzel-vassal és balkáni szekatúrával pusztítják a magyar nyelvet. Egy másik alak ugyanazon időtájban Hátszegen, a Hunyadiak vármegyéjében azzal tüzelte hiszékeny hallgatóit, hogy ők, akikről 7—800 évnél korábbi időből senki sem tud semmit, akik 700 év előtt lépték át először az erdélyi hegyeket, már kétezer éve itt vannak. A magyar földtől, mely a kiontott vér legszentebb jogán magyar, egyre vakmerőbben elvitatják egyesek ezt a jelleget, mikor ezeket látjuk, lehetetlen meggyőződve nem lennünk, hogy itt tervszerű munka folyik Erdélynek először nyelvi, kulturális, és gazdasági, aztán politikai leszakítására, hogy végül a magyar koronához annyi dicső szállal csatolt gyönyörű országrészen egy idegen legyen: a magyar!

Ez ellen küzd az EMKE. E téren elért sikereiért mond ma hálát a magyarok Istenének. Ennek a munkának még dicsőbb folytatásához kéri tovább is Isten

áldását Erdély fővárosában, a gyönyörű kolozsvári Mátyás-templomban Fetsér püspök és az ő miséjére egybegyűlt magyarság.

Nagy a munka, ami ránk vár, de nagy eszközök is állanak rendelkezésünkre. Erdély a maga ércben gazdag hegyeivel, folyórendszerével, fájával, különösen pedig a most a földből előáradó új erőforrással arra van hivatva, hogy a magyar iparnak legyen óriási műhelye. A magyar kard hódította meg, a magyar ágyu tartotta meg Erdélyt magyarnak, a magyar csákány és kalapács, a magyar gyári gép van hivatva arra, hogy ismét magyarrá tegye.

De ehhez magyar lélek is kell. Ugyanaz a magyar lélek, amely villámot szórt a Hunyadiak, Báthoryak, Bethlenek, Rákócziak kardjából, Bem apó honvédeknek ágyujából, ugyanaz a tüzes magyar lélek hassa át az újjászülető Erdély egész dolgozó közéletét és akkor Erdély nem volt, hanem lesz igazán magyar!

*

A hadügyminiszter lemondása. (Hivatalos értesítés.) A hadügyminiszter már négy hónappal ezelőtt, májusban benyújtotta lemondását a királynak. A közte és a trónörökös között felmerült politikai természetű differenciák következtében kérte a királytól felmentését. Ő felsége akkor fentartotta magának a döntést és azóta latens a hadügyminiszter-válság. Azonban most már eltökélt szándéka a hadügyminiszternek, hogy mihelyt ő felsége visszajön I. chlből, megsürgeti a döntést májusban felajánlott lemondása felett. A formális lemondás tehát 9—10-én fog megtörténni, amikor Schönai kiballgatáson jelenik meg a király előtt.

tőlem zsarolni. Ugy látszott, hogy már több ízben eljátszotta ezt az ily jelenetet s már sokakat is becsaphatott ijetén módon, mert egészen jól játszotta szerepét.

A dolog nagyon elkeserített. Szomoruan kullogtam hazafelé s átkoztam a sorsot, amely nem akart a medvével összehozni. Annyiszor ostromoltam már a végzetet, annyszor kerestem már vágyaim kielégítését, de hiába, a medve csak nem akart puskavégre jönni.

Pár nappal később ismét künn voltam a fogarasi havasokban. Egy-két napi pihenő kellett csak, hogy elkeseredésem elmúljon s felülkerelkedjek bennem a vadászat olthatatlan szomjúsága a dicsőség után. Kutatva-keresve, lassan, óvatosan haladtam a vizmosásos sziklák között, amikor hirtelen az egyik vizsukadéban teljes biztonsággal, félreismerhetetlenül megtaláltam a medve nyomát. Kimondhatatlan öröm fogott el a nyomok láttára, mert éreztem, hogy most végre biztosan be fog teljesedni régi vágyam, mert bizony éreztem, hogy most meg kell jönnie a medvének.

Már hajnalban elálltam a nyomát s vártam, nagy türelemmel vártam. Elmult a reggel, már délelőre járt az idő, közben kétszer is megéheztem, s a medve még sem jött. Már

délutánra hajlott az idő, elmult három óra is, a percek, a félórák, az órák végtelen lassúsággal tüntek el s végre délután öt óra lett. A fegyveremet nagy szeretettel, de még nagyobb reménykedéssel szorongattam a kezemben s azzal vigasztaltam magamat, hogy — a türelem rózsát terem. Sovány vigasz, de az adott esetben egészen mindegy volt, hogy mivel ölöm meg az időt.

Ugy öt óra tájban történt, hogy az egyik vadásztársam, egy német ur, körülbelül százötven lépésnyire helyezkedett el alattam s ő is várta a medvét. A véletlen szerencsétlenség és a német ur volt az oka minden bajnak. En intettem társamnak a kalapommal, hogy menjen el arról a helyről, mert ezt a helyet már én foglaltam el.

— All right! — kiáltotta a német s a német kalapjával intett, hogy megértette, amit akartam s már fel is cihelődött, hogy az én területemről eltávozzék.

Alig állt azonban lábra, egy keskeny ösvényen, alig tizenkét lépésnyire német vadásztársamtól megjelent a — medve. Szép, hatalmasan kifejlesztett állat volt, olyan, amilyennek én képzeltem álmaim zsákmányát.

Mikor a német ur maga előtt látta a med-

vét, ijedtében nagyot kiáltott, úgy hogy még a kalapja is leesett a fejről. A medve is két lábra állott, kitátotta barmi száját s elbőgte magát. Ez annyira megrémítette vadásztársamat, hogy ijedtében elfelejtette a puskáját elsűtni. Végre is a medve unta meg a dolgot, megfordult s a legnagyobb megvetéssel ellépett az ösvényen. Vadásztársam csak akkor tért magához, mikor a medve 30—40 lépésre volt tőle, akkor három golyót is röpített utána, de bizony elhibázta.

Eleinte elfogott a mérge a hiábavaló várakozás miatt s azért, hogy most, mikor már olyan közel voltam vágyaim teljesedéséhez, a véletlen egy német ur személyében akadályozza meg szenvedésem csillapodását, később azonban magam is jót nevettem a mulatságos jeleneten.

Este megkérdeztem német vadásztársamtól, hogy mit kiáltott, mikor a medvét meglátta.

— Hát bemutatkoztam neki, — szólt a kedélyes német ur.

— Ugy látszik, udvarias medve volt, — mondtam én neki — mert ő is elbőgte magát, hogy a bemutatkozást viszonzozza.

A mulatságos eseten még sokszor nagyokat nevetünk.

Első! Nagyváradai Selejtes Cipőáruházban
mindennemű gyermek-, női- és férficipők igen olcsó árban vásárolhatók!
Belvárosi Takarékpénztár épületében. ■■■■■ Barcs-palota Széchényi-tér 2. szám.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, szeptember 7.

Berzeviczy Albert elnök 10 óra után nyitja meg az ülést.

A jegyzőkönyv hitelesítése után elnök bemutatja a miniszterelnök átiratát, melyben meghívja a Házat szept. 11-én Erzsébet királyné halála napján tartandó gyász-Istentiszteletra. Bemutatja a Curia átiratát Nagy Emil mandátuma ügyében, mely szerint ellene újabb petíció nem adatott be.

Bemutatja Jász-Nagy-Kun-Szolnok feliratát az obsztrukció ellen, Székelyudvarhely, Félégyháza, Battonya, Makó, Balmazújváros és még két község kérvényét az általános titkos választói jog mellett.

Az elnöki javaslattal a kérvények hova utalása tekintetében Eszterházi Mihály gróf ellenindítványt terjeszt elő minden esetben, melyre az ellenzék névszerinti szavazást és annak a következő ülésre való halasztását kéri. Ily értelemben rendelkezik az elnök.

Elnök javasolja, hogy miután az Emke holnap tartandó kongresszusára sokan elutaznak, a Ház ma 1 óráig tartson csak ülést.

Hock János ezzel szemben kéri, hogy az ülés csak 12 óráig tartson. (Zaj a jobboldalon.)

A Ház nagy zajban az elnök javaslatát fogadja el.

Bakonyi Samu a házszabályokhoz kérészt és Székely miniszter tegnapi beszédével foglalkozik, a jobboldal nagy éljenzése közben.

Sümei Vilmos: Szégyen, gyalázat ilyen embert éljenzeni. (Elnök a nagy zajban folyton csenget.)

Bakonyi Samu: Támadja Székelyt, hogy Lovásznak a sajtótörvény revíziója ügyében elfogadott indítványa tárgyában nem tette meg a szükséges előzetes intézkedéseket és nem hívta össze az igazságügyi bizottságot, amelylyel igazolhatta volna azt, hogy tényleg dolgozni akar.

Elnök javaslata értelmében a Ház áttért ezután a napirend szerinti névszerinti szavazásokra, amely után

Bottlik István szólalt fel a véderőjavaslathoz, tulzottnak látja azt a törekvést, melylyel a kormány hadi készütségünket fokozni igyekszik, mert ennek ellenkezője a nagyhatalmi

állás lassu e'porlását jelentené. A nagyhatalmi állás megóvása pedig nemzetiségeink történelmi tagosításánál fogva is nemzeti érdek.

A magyar nemzetnek hivatása, hogy a Duna völgyeinek öre legyen s erre való hatalma a nagyhatalmi állásban rejlik.

Hosszasan foglalkozik ezután a javaslat bírálatával. A jobboldal a nemzeti törekvéseket a 9-es bizottság programjával kívánja honorálni — úgy mond. — De mivel nincs biztosíték arra, hogy a katonai javaslatok elintézése után ez a program valóra fog válni, a javaslatot nem fogadja el. (Hosszantartó, élénk éljenzés a baloldalon.)

Kovács János beszédének elhalasztását kérte.

Az elnökség napirendjavaslata után, mely szerint a legközelebbi ülés e hó 11. éj délelőtt 11 órakor lesz.

Elnök az ülést háromnegyed 1 órakor beárta.

Védekezzünk a kolera ellen.

Erélyes hangok a közigazgatási bizottságban.

Sajnos, most már kétségtelen, hogy Budapestre befészkelte magát az ázsiai rém. Evek óta kísért ez a veszedelmes vendég s amíg az múlt évben Mohács környékén ejtette ijedelmbe a lakosságot s csak erélyes óvintézkedésekkel sikerült távol tartani a veszedelmet a fővárostól, most már éppen Budapesten van a baj létszke, mert az eddigi adatok azt bizonyítják, hogy a Duna vize meg van fertőzve.

A mai forgalmi viszonyok között csak idő kérdése, hogy ha a fővárosban nem tudják elfojtani a bajt, mikor üti fel fejét a vidéken is a rémes betegség.

Ez teszi kötelességévé minden városnak, hogy a legmesszebbmenő intézkedéseket már most megtegye a veszély elkerülésére, hogy ha behurcoltatnák is a kolera, az ne találjon kedvező talajra.

Csak helyeselni lehet, hogy Nagyvárad város közigazgatási bizottságában szóba hordták ezt a fontos kérdést s rámutattak azokra az elijesztő állapotokra, amelyek ugy a lakosság, mint a hatóság indulenciájából nálunk vannak. A legnagyobb közönyt, sőt büös indulenciával viseltetik nálunk egyaránt a lakosság és a hatóság a köztisztaság iránt s mikor a veszedelem fenyeget, akkor előterjesztésekkel, programokkal, javaslatokkal és memorandumokkal akarja a tanács is kezelni ezt a fontos kérdést, mint tette egy évtized óta.

A tegnapi lecke talán elég lesz, hogy megértesse a tanács és a hatóság tagjaival, hogy kis játékaikat bátran folytathatják a nagy köztisztasági reform körül; de most, az adott helyzetben, időt és pénzt nem kimélve, kell azonnal és gyorsan tenni a város tisztántartása érdekében s nem szabad kimélni semmit és senkit a veszély elhárítása érdekében. Mert ha beüt a veszedelem és pusztulás s bebizonyul, hogy mulasztások történtek, a törvényhatóság és a közvélemény elsöpri azt, akit a mulasztás terhel.

Tegnap láttuk, hogy **Rimler** Károly polgármester erélyes is tud lenni s felismerve a veszedelem nagyságát, bizonyára erélyes is lesz.

A tegnapi ülésen **Hlathy** Endre főispán is erélyesen felemelte szavát a mai állapotok ellen s rámutatott, hogy bármind nagy áldozat semmi, ha a veszedelem elhárításáról van szó.

Ilyen tekintélyes helyekről eredő komoly intelmeknek és utasításoknak, azt hisszük, meg lesz a kellő eredménye.

Szennyes a város.

Nagyvárad város közigazgatási bizottságának tegnapi ülésén, a polgármesteri jelentés kapcsán **Sulyok** István biz. tag felszólt a kolera elleni védekezés ügyében. A jelentés szerint a hatóság megtette az óvintézkedéseket. Hiszi, hogy amit a közegészségügyi bizottság elrendelt, azokat fogantatosították, azonban sajnálattal látja, hogy a köztisztaság tekintetében sok a kívánni való és pedig nem csak a periferiakon, hanem a város közepén is. A város háza körül és a Szent László teret környező utcákon piszkos, botrányosan abszurd állapotok vannak. Ezeket máskor sem volna szabad tűrni, annál kevésbbé most, mikor a kolera-vesz fenyeget. A hatóság nem elég erélyes a háztulajdonosokkal szemben. Kéri a polgármestert, hogy ezen állapotok megszüntetése iránt intézkedjék.

Rimler Károly polgármester látja, hogy sok kívánni való van a köztisztaság terén; az utcákon sok a szemét, piszok, de a hatóság a mai szük viszonyok mellett többet nem tehet. Ezután fejtegette, hogy ma is csak 26 utca-seprő van, mint 30 év előtt és csak 12 locsolókocsi áll rendelkezésre. Kidolgozott terv van a köztisztaság kérdésének megoldására, de ez százezrekbe kerül. A jövő évi költségvetésben jelentékeny áldozatot hoznak erre a célra. Jelenleg már 20,000 koronával többet költöttek a köztisztaságra, mint a költségvetés tétele. A köztisztaság kérdését alaposan előkészíti a tanács. A folyókákkal van sok baj, mert a házigazdák nem takarítják. Ezen a csatornázás segít, amely már folyamatban van. A mulasztókat büntetik s jelenleg is 2000 kihágási ügy van folyamatban.

Dr. Moskovits József nincsen megelégedve a polgármester válaszával. Rendkívüli körülmények előtt állunk, rendkívüli hitelt kell igénybe venni. Erre a célra bárhonnán, kell pénznek lenni, s csak erélyes és céltudatos intézkedés kell. Közegészségi kérdésben nincs párt, a törvényhatóság jóváhagyása nem marad el.

Rimler Károly ismét azt hangoztatja, hogy a reform 250,000 koronát igényelne. Most 15—20 ezer koronát elköltöttünk s nincs lát-

Ez év őszén szarvasbögésre mentem zólyomi vadászterületemre. Egy kapitány volt a társaságomban. Az eső esett, a szarvasok rosszul bögték. De azért a szakadó esőben is megkíséreltem a szerencsém. Eredménytelen cserkészetemről estefelé tértem vissza, s mikor lassan ballagtam hazafelé, egy szük vadászóvénnyen fekete tömeget láttam magam előtt. Hatalmas vadkannak néztem a fekete tömeget, vállamhoz kaptam kitűnő fegyveremet s belelöttem. Alig volt tőlem harminc lépésre, úgy hogy a helyes célpontot is csak nehezen tudtam megtalálni.

Lövésem után kettős rőfögésszerű hangot hallottam, azután recsegett, ropogott a bokor s a földön levő száraz fa. Egy pár pillanat múlva mélységes csend borult az egész tájra.

Az egész dolognak nem tulajdonítottam nagyobb fontosságot s nem is igen törődtem az esettel. Mikor hazaértem, kalandomat elmeséltem a kapitánynak.

— No én már sok vaddisznót láttam, mondta a kapitány, de még nem hallottam, hogy lövés után rőfögött volna. Biztosan szelid disznó volt az.

Még jót mulattunk is az eseten. Engem azonban nagyon bosszantott a dolog. Órákhoz-szat forgolódtam az ágyamban, amíg el tudtam aludni s amikor nagynehezen elszenderedtem, félálomban hatalmas vadkant láttam, amint agyaráit mélyen csattogtatva felém közeledett. Mikor aztán hozzám ért és ráakartam löni, hirtelen ártatlan, kezes disznóvá változott.

Másnap hajnalban még meg sem pirkadt, lámpásokkal felszerelve, két erdőkerülővel men-

tem ki arra a helyre, ahol a lövés történt. Lámpással kerestük a véryomot, de sehol, egy csepp vért sem találtunk. Ehelyett csudák-csudája, egyébre bukkantunk.

Hisz ez bocskor nyom! — kiáltotta az egyik erdőkerülő.

Az én képzeletemben a szelid disznó képe hirtelen bocskoros oláh parasztá változott át s már szentül meg voltam győződve, hogy a sötétben nem vadkant, hanem oláht löttem. Vak-tában mentem tehát embereimmel abban az irányban, amerre e fekete tömeget menekülni láttam.

Alig haladtunk 50—60 lépésre, a sűrű bozóttan ugyanazt a fekete tömeget láttam, amelyre tegnap rálöttem! Hirtelen elkiáltottam magamat:

— Nini, ott a vaddisznó!

Az egyik kerülő rögtön megadta a választ.

— Medve az, nem disznó!

A kerülőnek igaza volt. Egy hatalmas, óriás fekete medve feküdt a lábaim előtt, melyet golyóm megölt. Az egyik kerülőt azonnal elküldtem emberekért és egy talyigáért, én a másik kerülővel őrt állottam a medve mellett. Ki irhatja le örömet, meghatottságomat, mikor első hatalmas zsákmányomat látva, lekem diadalmamokban uszot. Végre megértem azt a pillanatot, hogy medvét láthattam, meg volt hosszas fáradságom eredménye, előttem feküdt első medvémm s ki tudja, bár örökké turjam az erdőt, a hegyeket, ejthetek-e el még egy ilyen pompás fenevadat.

szatja. A város tisztántartásához 100 napszámos, 60 hordó és ehhez lovak kellene. Amit lehet megtesznek.

Dr. Kurländer Ede sem fogadja el a választ. A kolera fenyeget, a kolera bizottságokat meg kellene mindenütt alakítani s tudni kellene, kik vezetik a védekezést, ha beüt a baj. Tudatában kell lennünk, hogy a veszély a nyakunkon van. Ez oly rendkívüli körülmény, hogy soronkívül minden óvintézkedést meg kell tenni: rendkívüli eszközökkel, rendkívüli költséggel. Mikor százak elhalnak, már késő. Várni nem lehet.

Rimler Károly ha kell, a tanácsot permanenciában tartja. Eddig az erélyesebb intézkedésektől a pénz hiánya tartotta vissza, de ha a törvényhatósági tagoktól ilyen hangokat hall, elmegy a legvégsőig a köztisztaság rendezésében.

Hlatky Endre főispán, mint elnök a vita főindokát abban látja, hogy a rendkívüli viszonyok azonnali rendkívüli intézkedéseket követelnek. A polgármester tévedt, mikor a jövő köztisztasági reformot sorolta fel. Nem erről van szó, hanem arról, hogy mit tegyünk a fenyegető veszedelemmel szemben. A polgármester a felszólalásokból megérthette, hogy az az óhaj, hogy a köztisztaság tekintetében mindent követessen el, ha százezer koronákba kerül is, a védekezés érdekében s ne riadjon vissza semmitől, hogy megmentsse a várost a pusztító veszedelemtől, ami milliókra menne, ha pénzürtékre lehetne átvinni. (Helyeslés.) A városi tanács bátorságot vehet, hogy itt áldozat kimérésről nem lehet szó, hogy a veszély korlátozassék. (Helyeslés.)

A jelentést tudomásul vették.

Rendkívüli tanácsülés.

A közigazgatási bizottság ülése után nyomban rendkívüli ülésre hívta össze Rimler Károly polgármester a tanács tagjait.

A polgármester ismertette a közigazgatási bizottságban történeteket s hogy a mai köztisztasággal egyáltalán nincsenek megelégedve. Ő is látja, hogy az utcákon bokáig gázolnak a szemétkor. A közigazgatási bizottságban kijelentették, hogy nem kimélve ezeket, csak a város minden utcája tiszta legyen.

Komlóssy József tanácsos akkor fogadná el a kijelentést, ha azt járványbizottság hozná, de a közigazgatási bizottság arra nem jogosult. Ő azt indítványozza, hogy a köztisztasági felügyelő, a kerületi r. biztos és a főorvos járjanak fel minden utcát s jelentsék be, mit kell sürgősen tenni.

Köszeghy József főmérnök kijelenti, hogy a folyókák kikövezését és minden utca locsolását nem lehet keresztül vinni. Jelentést és javaslatot tesz, hogy a rendezés mennyibe kerül.

Rimler Károly: Egyes utcák telve szemétkor. Itt nem jelentés kell, hanem azonnal mindent tisztítani.

Köszeghy József: Ezt lehet, de sok pénzbe kerül.

Dr. Thury László: A háztulajdonosok nem takarítják a folyókákat, járdát. Ezen kell szigoruan változtatni.

Rimler Károly indítványozza, hogy a város köztereit s egyéb helyeit, a szemétkor miatt annyiszor, amennyiszor szükséges, meg kell takarítani, tekintet nélkül a költségekre s erre a főmérnök utasíttassék s hataimaztassék fel.

Lukács Ödön nem lát okot, hogy a költségvetésen kívüli eszközökkel dolgozzunk. De tekintettel a helyzetre, ahol szükséges, meg kell tenni az intézkedéseket. Elfogadja Komlóssy indítványát.

A tanács elfogadta a polgármester indítványát, a Komlóssy pólásával együtt. Egyben felhívják a főkapitányt, tekintettel a közigazgatási bizottság állásfoglalására, minden eszközt rendelkezésére bocsát a tanács, hogy a folyókák naponként takaríttassanak s ezért felelőssé is teszi. A rendőrlégénység a köztisztaságra kioktatandó s a kerületi biztosok szigorú felügyeletre utasíttatnak. Elrendeli a tanács, hogy a közegészségügyi kihágásokat soronkívül intézze el a rendőrség.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap, csütörtökön délután tartotta rendes havi ülését.

Hlatky Endre főispán elnöklése alatt jelen voltak: Rimler Károly polgármester, Bordé Ferenc, dr. Thury László, Suljok István, Varró Domokos, Kiss István h. tanfelügyelő, dr. Mayer László, dr. Moskovits József, Rimanóczy Kálmán, Sztancsics Árpád kir. ügyész, Némethy István, dr. Adorján Emil, Mihely Lajos, dr. Kurländer Ede, dr. Molnár Imre.

A polgármester havi jelentéséből közöljük a következő adatokat:

A közegészségügy augusztus hónapban igen kedvező volt s a születések 37-el multák felül a halálozások számát. A fenyegető kolera-vesz elhárítása céljából a közegészségügyi szakbizottság által javasolt intézkedéseket megtették. A járványkórházban 20 beteget ápoltak, a gyermekkórházban 82 fekvő és 397 bejáró beteg nyert gyógykezelést. Született 76 fiú, 89 leány, összesen 165 gyermek. Elhalt 70 férfi, 58 leány, összesen 128 egyén. Elhalt Újvárosban 18, Olaszban 20, Váralfa-Velencén 29, a kórházakban 61. Ő: éven aluli gyermek 50 haltal.

A közbiztonsági állapot kielégítő volt. A kőműves sztrájk még tart. Lopás 95, sikkasztás 20, jogtalan elcsátítás 8, csalás 5, vagyon rongálás 5, vesélyes fenyegetés 10, tüzvesz okozás 2, súlyos testisértés 22, könnyű testi sértés 32 fordult elő. Letartóztatva volt 42, ezek közül eltoloncoltatott 29. Kihágási feljelentés 400 tétellett.

Az adók augusztus havi bevétele jó volt.

Kiadatott 29 iparigazolvány, megszűnt 6 iparűzlet.

A jelentést tudomásul vették.

A közigazgatási bizottság feliratban kérte a minisztert, hogy a Nagyvárad—Budapest között közlekedő gyorsvonatok gyorsíttassanak, különösen a megállási idők apasztásával és kisebb megállók beszüntetésével. A keresk. miniszter leiratban értesíti a közigazgatási bizottságot, hogy a kérelmet nem teljesítheti, mert a gyorsvonatok már a maximális gyorsasággal közlekednek; megállók helyek beszüntetése és a megállási idők rövidítése csak percekre menő nyereséget eredményezne.

A nagyvárad orth. izr. hitközség polgári iskolájához az iskolaszék egy olyan gymnasiumi képesítéssel bíró tanárt választott, aki latinból és görögnyelvből van képesítve. A kir. tanfelügyelő javaslatára a közigazgatási bizottság a választást megsemmisítette.

Még több apróbb ügyet intéztek el.

Az ülés végén Sztancsics Árpád kir. ügyész midőn ez alkalommal először van a közigazgatási bizottságban, hálával emlékezik meg a miniszterről, hogy ebbe a szép városba helyezte s hogy tagja lehet ezen közigazgatási bizottságnak.

Elnök ő főispán örömmel üdvözli az új kir. ügyészt a közigazgatási bizottság tagjainak sorában.

Czipő, kalap, harisnya és fehérnemű
legjobban és legolcsóbban

REICHARD áruháza

cézgnél, Fő-utca szerezhetők be.
Gymnasium, Reál és Polgári
iskolai diák sapkák.

TORNA CZIPŐK.

115

UJDONSÁGOK.

Kisasszony napja.

A Boldogságos Szűz Mária születésének emléknapját üli ma a katolikus egyház. Az Istenanyának a születésnapja nagy öröme az egyháznak.

Méltán énekl az egyház a mai ünnep vesernyében: »A te születésed, oh Isten szent szülője, örömet hirdetett az egész világnak.« Benne az ég angyalainak egy királynő, nekünk földi zarándokoknak pedig egy szabadlónő, egy anya született Szűz Mária Jessze törzsének azon hajtása, mely arra volt kiválasztva, hogy a világ legszentebb gyümölcsét teremje, az emberiség Üdvözítője tőle származzék. Az igazság napjának hajnalpirja ő, mert belőle kelt a megigazulás napja, Krisztus, Istennek egyszülött Fia.

Kisasszony napja egyuttal péntekre esvén, a mai örömnünnep a böjtöt megszünteti. Az ünnep alkalmából a szent misék és predikációk a szokott időben fognak megtartatni.

A közeli *Szent-Jobbon* ma bucsu ünnep van, melyen közel és távolból igen sokan vesznek részt. Biharmegyében régidők óta a szentjobbi bucsu a legnagyobb. Az ünnepélyes misét Spett Gyula apátkanonok, a szent beszédet pedig Hágen Ferenc kinevezett székelyhídi plébános tartja.

* **A megyés püspök itthon.** Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyés püspök a tegnapi gyorsvonattal Nagyváradra hazaérkezett.

* **Személyi hírek.** Rimler Károly polgármester ma Sopronba utazik a polgármesterek kongresszusára. — Lukács Ödön tanácsnok holnap utazik Sopronba, hogy szintén résztvegyen a kongresszuson.

* **Az Emke jubileuma.** Az Emke 25 éves jubileuma ma nagy ünnepek keretében fog lezajlani Erdély híres székvárosában Kolozsváron. A jubileumi ünnepeken ugyszólván az egész ország képviselve lesz. Nagyváradról is számosan vasznak részt a nevezetes ünnepeken. Mailáth Gusztáv erdélyi püspök felkérésére az ünnepélyt megelőző szent misét Fetszer Antal felszentelt püspök, püspöki helynök fogja mondani. Fetszer Antal már a tegnapi déli vonattal elutazott. A fővárosból a kormány képviselőiben gróf Zichy János választás és közoktatásügyi miniszter utazott le. A miniszternek az esteli gyorsvonattal kellett volna Nagyváradon keresztül utaznia, azonban a közbejött akadályok miatt a miniszter Budapestről csak este 9 órakor indult és így Nagyváradra csak éjjel 2 órakor érkezett és pedig Berzeviczy Alberttel. Az esti gyorsvonaton mely nagy késéssel robogott be a pályaudvarra Kálmán Gusztáv, Széll Kálmán, Rakovszky

János, Bernáth Ernő érkeztek. A vendégek a megérkezéskor nem szállottak ki az étkező kocsiba mentek át és vacsorához ültek. A vonat Nagyváradon sok utast vett fel, akik szintén a jubileumra utaztak s ezzel tovább folytatta útját Kolozsvár felé, hova az éj folyamán meg is érkeztek. Nagyváradról a mérnök egyesület képviselőjében Pekanovits Imre főmérnök utazott el a jubileumi ünnepélyre. Ő felsége az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület három vezető tisztviselőjét kitüntetésben részesítette. Az alelnök-főtisztárnak, P. Kai Sándor Józsefnek m. kir. udvaritanácsosságot, Szekula Akosnak, az Emke ellenőrjének magyar nemességet »Bácskulai« előnévvel, végül Beregszászi N. Lászlónak, az egyesület főkönyvelőjének aranyéremkeresztet adományozott. A kitüntetések valóban kiváló embereket értek.

* **Egyházmegyei hírek.** *Géczy* József ujmiséppapot Gyulára káplánnak nevezte ki a püspök. *Klinghammer* Miklós ujmisést pedig a betegeskedő Szilágyi Rudolf lelkész kíségetésére Ilosvára rendelte.

* **A vegyvizsgáló intézet vezetése.** Nagyvárad város vegyvizsgáló állomásának vezetésére, a pályázók közül dr. Rosinger Artur okl. vegyész neveztetett ki, a földművelésügyi miniszter azonban kifogásolta a kinevezést, mert Rosingernek nincs meg az előírt egy évi gyakorlata. Az újabb felterjesztésre sem engedett a miniszter, hanem Rosingert egy évi gyakorlatra utasította, s erre az időre egy megfelelő okl. vegyészt bocsát a város rendelkezésére, hogy a város által megnyitandó intézetet vezesse.

* **Biharmegye védekezése kolera és tifusz ellen.** Biharmegyében szerte a falukban ijeszítő piros plakátokról szól a hatóság a lakossághoz. Minden községében ki van függesztve a hatalmas figyelmeztető plakát, hogy a kolera veszedelme fenyeget. Az alispán rendelkezésre készülték ezek a figyelmeztetések. Nem riasztó kétségbeesést szülők rémhírek azok, amik a nagy piros papírról szólnak a lakossághoz, hanem óvatos, higgadt hangú tanítások, melyek főként a tisztaságra és helyes életmódra oktatják a fenyegetett népet. Amíg az alispán e rendelete állandóan szemük előtt van az embereknek, addig a főszolgabírák vasmarokkal hajtják végre a kolera elleni védekezés intézkedéseit. Az előjáróságok, főszolgabírák állandóan uton vannak és az orvosokkal ellenőrzik, hogy fogantatás-e a rendeleteket. Ismét megújultak ennek folytán azok a nagy tisztogatások, melyek az elmúlt évben folytak vármegyészerte. Minden községben rendbe vannak a járványkórházak és készenlében vannak a fertőtlenítők. Ez a rendelet, mely az orvosoknak és a főszolgabíráknak szól tegnap lett kiadva az alispántól. A koleraival egyidejűleg a tifusz ellen is állást kellett foglalni a vármegyének. Az utóbbi napokban ugyanis csaknem minden nap érkezett jelentés az alispánhoz a vármegyéből, hogy hol itt, hol ott fellépett a tifusz. Különösen a *székelyhídi és érmihályfalvai* járásokból jött több jelentés ezzel a szomorú hírrel. Az alispán a jelentések alapján kiadta a rendeletet a megfelelő óvintézkedések fogantatására. Különösen kiemelte az alispán a tej árusítására vonatkozó óvintézkedéseket, mert a tej legalkalmasabb terjesztője a tifusznak.

* **Kolera Bécsben.** *Fager* Mária, egy dunai gőzhajó kormányosának a felesége, aki tegnap Bécsben ázsiai koleraiban megbetegedett, ma reggel öt órakor meghalt. Három gyermekén, három öt- és nyolcéves fiain ma az ázsiai kolera tüneteit konstataálták. A bécsi hatóságok ötnapos vesztézárt rendelték el a Magyarországból érkező hajókra, melyeket sárga zászlóval megjelölt helyen kövönitenek el.

* **Képzőművészet a megyeházán.** *Istvánffy* Gyula festőművész, akit már több ízben volt módjában a nagyvárad közönségnek előnyösen megismerni képei után, most ismét Nagyváradra jött. Tegnap beadványt intézett az alispánhoz, akitől a vármegyeház nagytermét kéri egy kiállítás rendezésére. A kiállítás a megyei közgyűlés után lesz.

* **Automobil állomások Nagyváradon.** *Heller* Gyula bejelentette Nagyvárad város tanácsának, hogy hat automobillal autóbírkocsit akar Nagyváradon üzni. Kéri, hogy megállóhelyeket engedélyezzen részére a város és pedig a Bazar és színház között, a Szent László templom mellett és az olasz vasútállomásnál.

* **350 éves nyomda.** *Debrecen* legrégebbi nyomdája, a városi nyomda, szept. 13-án jubilálja fennállásának 350 évfordulóját. Ebből az alkalomból a városi tanács nagyszabású ünnepséget rendez, amelyen *Kovács* József polgármester és *Szavay* Gyula, a Vidéki Hírlapírók Országos Szövetségének elnöke, tartanak beszédet. A nyomda 350 éves történetét *Csűrös* Ferenc tanár ismerteti, aki könyvet írt a városi nyomda történetéről. Ez alkalommal a *Vidéki nyomdatulajdonosok Országos Szövetsége* Debrecenben tartja ez évi rendes közgyűlését.

* **Lányi hadnagy Debrecenben.** *Lányi* József (Lantzdorfer) honvédd hadnagy, aki a múlt napokban átrepülte saját szerkezetű monoplánjában a Balatont, a jövő héten, szombaton Debrecenbe megy *Serényi* Gusztáv aviatikus társával, hogy ott is megsejmelje a terepet és esetleg felszállási mutatóval gyönyörködtesse a közönséget. *Lányi* először a Dunántul vidékén mutatja be magát és csak ezután száll fel Debrecenben. A terepszemlére apósa, *Géczy* Géza püspökségi mérnök is átrándul Debrecenbe.

* **Az ipartestület és sztrájkok.** Az építőiparosok orsz. szövetségének azon indítványát, hogy módosítsa az ipartörvénynek a munkaadók és munkások közötti viszonyra vonatkozó részét, különös tekintettel a sztrájkokra, Nagyvárad városa tudvalevőleg az indítványt kiadta véleményezés céljából a nagyvárad ipartestületnek és iparkamarának. Az ipartestület már betervezte véleményét a városhoz s igen érélyes hangon kéri ki a szakszervezetek ellen véleményében. A vélemény eleje a következő: »A betervezett indítvány az ország iparos és kereskedőinek egy igen fontos kívánságát képezi, mert az 1884. évi XVII. t. c. ipartörvény — a kezdet óta éppen a munkaviszony szabályozását hagyta megtorlás nélkül, illetve éppen ez volt a törvény leggyengébb oldala, mely az iparosokra és a munkáltatókra a teljes anyagi felelősség mellett nehezedett, míg a munkásokra nézve a törvény szabályozó szigorú szakaszt nem hozott.« Ezután részletesen foglalkozik a sztrájkok káros voltával s rámutat a most folyó közműves és ács sztrájkra, amely világosan mutatja, hogy a munkásvezérek hatalmi kérdések miatt kergetik sztrájkba a munkásokat. Szükséges tehát, hogy a munkásokat is terhelje erkölcsi és anyagi felelősség. — Az ipartestület külön indítványt is terjeszt a városhoz, hogy írjon fel olyan törvény alkotásáért, amely a munkaközvetítést kivége a szakszervezetek kezébe és azt az ipartestületekre vagy iparkamarákra bizza.

* **Kecskeméten földrengés volt.** Szerdán este 9 órakor — mint Kecskemétről jelentik — a városban közepes erejű földrengés vult végig, amelyet földalatti moraj kísért. Igen sokan az utcára futottak, többen nem mertek a lakásukban maradni s az udvaron vetettek ágyat éjszakára. Ma hajnali három órakor a földrengés gyöngén megismétlődött.

* **A kórház alapszabályai.** Biharvármegye törvényhatósága nemrégiben módosította a kórház alapszabályait. Az alapszabályokat tegnap jóváhagyta a belügyminiszter.

* **Baleset az Emilia malomban.** *Szabó* István malmi munkás az Emilia gőzmalom egyik alkalmazottja egy csiga forgóját olajozta meg, miközben a forgó jobb kezét elkapta és leszakította. A telefonon előhívott mentők sebeit bekötötték és a biharmegyei közkórházba szállították. Sérülése súlyos.

* **Agyonforrázta a felesége.** Súlyos égési sebekkel szállították be tegnap a biharmegyei közkórházba *Jeneszku* Miklós, tötösi 30 éves napszámost. A szerencsétlen embert, amíg aludt, a felesége úgy leforrázta forróvízzel, hogy tegnap délre a közkórházban meghalt. A bűnös asszonyt, aki tettét tagadja, a csendőrség letartóztatta és a tegnapi nap folyamán átkísérte a kir. ügyészség fogházába.

* **Bál a Püspök-fürdőben.** Ma este bál lesz a Püspök-fürdőben. *Kernács* János, a fürdő népszerű, agilis bérlője minden előkészületet megtett, hogy a fürdő vendégei kellemesen, vidáman mulassanak a kisasszony napi bálon. Nagyváradról több nagyobb társaság fog kimenni a bálba s így annak sikere előre biztosított van. A Püspök-fürdőben jelenben nagy számú előkelő közönség nyaral, akiknek névsorát itt adjuk:

Lévi József kereskedő Nagyszalonta, *Löte* József egyetemi tanár Kolozsvár, *Kalocsay* Gusztáv plébános H.-Szoboszló, *Ficzek* Jenő tkpénzt. titkár Nagyvárad, *Pesthy* Béla magánzó és neje Nagyvárad, *sztengelisztyei* Nagy Lajos és neje Debrecen, *Hirsch* Adolfné és *Ikász* Lilli Sárközujlak, *Nicziglemszky* Miksáné alezredes neje Kolozsvár, *Ujházy* Antal irodaigazgató Nagyvárad, *Szemes* Imre tanfelügyelő Nagyvárad, *Szemes* Ilonka Nagyvárad, özv. *Algay* Ferencné és leánya Miskolc, *Czotürger* Ferencné magánzó Nagyvárad, *Winkler* Józsefin magánzó Nagyvárad, *Vadász* József kocsigyáros neje és családja Nagyvárad, *Piller* P. Pálné keresk. neje és gyermekei *Üllő*, özv. *Majercsik* Ferencné, Nagyvárad, *Majercsik* Lenke Nagyvárad, *Badics* Elek gyógyszerész neje és leánya Csaba, *Kovács* Ida magánzó Nagyvárad, *Olyüs* András és neje *Sarkad*, *Balog* Sándorné és leánya B.-Gyula, *Mezey* Mária B.-Gyula, *Jenei* Imréné földbirtokos Csökmő, *Goldberger* Dezsőné keresk. neje Nagyvárad, *Berkovits* Adolfné Nagyvárad, *Szenessy* Zsigmond káplán Miskolc, *Vuk* Adolfné Szarvas, *Weiczner* Gyuláné Szarvas, *Bagossy* Mihály és családja Nagyszalonta, *Kiss* Imre építész és családja Nagyszalonta, *Zajgha* Béla tanító és neje *Pusztalás*, *Petrásovits* Jánosné tanító neje Bihar-Keresztes, *Szabó* Emil gyógyszerész és neje Szalonta, özv. *Schwarz* Adolfné kir. tanácsos neje *Temesvár*, *Schwarz* Malvin és *Margit* *Temesvár*, *Verecs* Lajos építész B. Ujfalu, dr. *Reisz* Miksáné orvos neje B.-Csaba, *Olasz* Gyuláné törvszéki bíró özvegye Nagyvárad, *Balogh* Mihályné földbirtokos Szalonta, *Balogh* János földbirtokos Szalonta, özv. *Kállay* Gyuláné magánzó Nagyvárad, özv. *Póhl* Józsefné magánzó Nagyvárad, özv. *Klein* Lázárné és szobalánya Budapest, *Boross* Jakabné ékszerész neje és gyermekei Nagyvárad, *Gaál* Kálmáné földbirtokos neje, Nagyvárad, *Bodó* Imréné kereskedő neje Nagyvárad, *Modor* Vidorné huszárhadnagy neje Dés, *Vimm* Béla intéző és neje Püspökadvány, *Bartholy* Márton földbirtokos Mezőberény, *Fecske* Márton és neje Szarvas, *Bohus* János földbirt. Csaba, *Imre* gazdálkodó Szeghalom, *Hrabovszky* János földbirtokos Csaba, *Széli* József és neje *Csatár*, *Uhrin* János földbirtokos, Csaba, *Faliczky* Béla gépész Fugyivásárhely, *Cséke* Ferenc földbirt. Sarkad, *Szentmiklóssy* Lajosné Nagyszalonta, *Bogdán* János festőművész Sz.-Somlyó, *Buherl* Ferencné Arad, *Mihály* Ernőné gyógyszerész Bihar, *Kohn* Mártonné és leánya Békés, *Mózes* Mihályné és leánya Debrecen.

* Csendőrséget Asszonyvásárának
Néhány héttel ezelőtt megírtuk, hogy gróf Stubenberg József székelyhídi nagybirtokos az alispánhoz fordult az iránt, hogy a Asszonyvására községben csendőrséget állítsanak fel, mert az ottani közbiztonsági állapotok túrhetetlenek. A gróf kérelmét kiadták véleményes jelentéstétel végett a székelyhídi főszolgabírónak, aki viszont az asszonyvásári eljáráság véleményét kérte ki. A kettős vélemény tegnap érkezett be az alispáni hivatalhoz. Az előjáráság jelentése szerint a gróf által elmondottak minden tekintetben fedezik a valót. Napirandevan van a községben a lopás és gyújtogatás. Eleinte a lakóházak kerítéseit gyújtották fel, majd ezzel nem érték be, a házakra és szállókra vetették ki a garázdálkodók hálóját. A verekedések is igen gyakoriak. A betörések sem ritkák. Ezen kívül nagyon erőszakos a nép. 1907-ben megtörtént, hogy körül fogta gróf Stubenberg uradalmának munkásait és követelték a gróttól, hogy bocsássa őket el, mert azok nem szocialisták. Az előjáráság eme jelentése alapján a székelyhídi főszolgabíró is véleményezi a kérelem teljesítését.

* Razzia. A rendőrség a második, nagyvásári megelőző razzitát tegnap tartotta. Az ingyen szállókból, a városvégi cödvakból, lebujokból előkerültek a máriól holnapra tengődő társadalmi paraziták. 54 hely- és foglalkozás nélküli egyén lett előállítva, a rendőrség kihágási osztályán. Tegnap valamennyit illetőségi helyükre toloncolták.

x Itt a vadászat!! Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren későn bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felállunk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. főporáruda. Telefon 269. Nagyvárad, Rákóczi-ut.

x Csillár és fémáru gyártási telep:
Nagyvárad Iroda s raktár
Szt. János-u. 1. **Bémer-tér 3.**
Telefon 556. Készíték a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és esengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

x Ért. sítés. Vevő közönségünk nagyobb kényelmére szeptember 1-én Zöldfa utca 40. sz. a. Dr. Munk-házban új detail elérésítő üzletet rendeztünk be. Helybeli ficközleteink tehát 1. Gyárépületben, Kossuth-utca 5. sz. 2. Olaszban, Bémer-tér és Rákóczi-ut sarok (Bazár-épület.) 3. Zöldfa-utca 40. sz. alatt lesznek, ahol gyártmányaink szigoruan szabott eredeti gyári egységárainkon kerülnek eladásra **Moskovits Ferkas és Tsa** cipő és csizmagyár r... Nagyvárad. Telefon 417. sz.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhivom figyelmüket. Okvetlen néz-
:: zék meg. ::

TATRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy **a tavaszi és nyári szöveteim** megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik.

Nagybecsü pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég
Nagyvárad, Szent János utca 4. sz.
Mintákkal kívánatra háznál szolgálók.
Telefon 11-41. Telefon 11-41

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét folyó év május 1-én helyezte át **míg az építkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz.** Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával szemben.

Siessünk

Radó és Kertész

női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám,

ki lettár miatt nagy occasiót rendez, hol a következő cikkek kerülnek **olcsón eladásra.**

Mosó grenadinok, batistok, selymek, pouplinok, ruhavásznak, francia delainok, ruha díszek és még sok más itt fel nem sorolt cikkek. — **Most sok pénzt megtakaríthatunk,** ha menyasszonyi kelenyénket itt vesszük.

Legszebb

Felöltök
Bluzok és
Ruhaszövetek

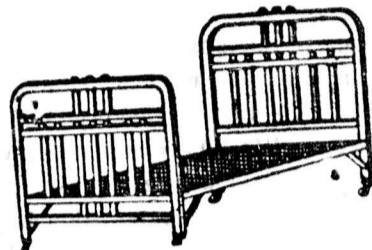
FLEGMAN

áruházában, BÉMER-TÉR.

* Házvezetőnői állást keres szeptember 15-re egy középkorú róm. kath. urinő, papi házhoz, vagy magános urhoz vidékre is elmegy. Czime a kiadóhivatalban megtudható.

Elsőrendű káposzta, repce és őszi borsó kapható
Borgida Béla és Tsa cégénél
Nagyvárad. Telefon 974. sz.

Vas és rezbutor

gyári taktári

Szekerényág 3 matracca 20 korona

Sodronybetét 10 korona
Rézkarniss 4 korona

Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

TÁVIRATOK.

Héderváry a király előtt.

Budapest, szeptember 7.

(Saját tudósítónktól.) Héderváry miniszterelnök a jövő hét elején fog megjelenni audiencián a király előtt. A kihallgatás most már befejezett tény.

A jövő hét programja és a választói jog.

Budapest, szept. 7.

(Saját tudósítónktól.) A függetlenség pártok vitarendező bizottsága ma délelőtti ülést tartott, melyen a jövő héten kövendő taktikát állapították meg. A függetlenségi pártok megbízásából Kossuth Ferenc elnöklete alatt tárgyalni fogják választói jog reformját, melyet ugyancsak a délelőtti folyamán határoztak el. Kossuth Ferenc a tárgyaló bizottságba Páponyi Albert grófot, Batthyány István grófot, Barabás Bélát, Baross István Bizony Ákost, Dézsi Zoltánt, Kallay Urbán Kelemen Bélát, Mezősi Bélát, Págyi Gyulát, Sággy Gyulát, Szentiványi Arpad és Tóth Janost jelölte ki.

Ujabb kolera Sülyön.

Pozsony, szept. 7.

(Saját tud.) Süly községében, ahol a házban, ahol Csiba Gyula és Vin kolerában meghaltak, ma egy 6 éves Balázsóvits Teréz nevű leány koleranus körülmények között megbetegedett.

335 kidölt katona.

Budapest, szeptember 7.

(Saját tudósítónktól.) A 26-ik gyalogezred ma Tatatóvárosból kiindulva órán keresztül tartó erős menetelést tett a tótt viz nélküli helyen, meredek heg között. A legénységéből 335 ember kidölt, akik közül 1 meg is halt.

A portugál ellenforradalom.

London, szept. 7.

Londonból tegnap hadihajók indultak el Portugáliába.

Lisszabon, szept. 7.

A kormány köreiből származó értesülés szerint a monarchista felkelők csapata még spanyol földön van és csak egy kis része tört be tegnapelőtt az országba. A monarchisták vezére Concieros volt portugál kapitány, aki a legközelebbi napokban kétségtelenül újból meg fogja kísérteni az országba való benyomulást. A kormány egyelőre 5000 carbonarit küldött az északi határra, de tegnap este már egy hadtestet mozgósítottak. A minisztertanács 24 óra óta permanenciában van.

Igazságszolgáltatás.

Ügyészi helyettes Vaskóhn. Az igazságügyi miniszter tegnap értesítette Biharvármegye törvényhatóságát, hogy *Belicsay Andor* szolgabírókat az ottani járásbíróshoz ügyészségi megbízott helyettesé nevezte ki.

NYILTTÉR.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaddás nélkül is készít **kitűnő hirtű** nevű

Fogműtermében

Özv. **Dr. Deákné**

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.
Fekete Sással szemben

KÖZGAZDASÁG.

Orsz. vásár Biharkezesztesen. Biharkezesztes községben 13-án országos kirakodó és állatvásár lesz, amelyre vészmentes helyről minden állat felhajtható.

A berettyóújfalusi vásár. Berettyóújfalun községben a legközelebbi országos vásár **október hó 4. és 5. napján** fog megtartatni és pedig: első napon juh és sertés, második napon ló és szarvasmarha. Mindkét napon kirakodó vásár.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabona tőzsdén tegnap szilárd volt az irányzat. Készáru forgalom százhuszezer mázsára 10 fillérrel magasabb árak mellett.

Határidők zárlata:

Apr. lisi buza (1912)	— —	12.16
Októberi buza	— —	11.93
Októberi rozs	— —	10.33
Októberi zab	— —	9.45
Májusi tengeri (1912)	— —	8.39

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	846.50
Oszták hitelrészvény	— —	653.—
Jelzálogbank	— —	488.—
Leszámitoló és pénzváltó	— —	576.—
Salgótarjáni köszén	— —	682.—
Oszták államvasut részvény	— —	741.—
Közuti vasut	— —	812.—
Rimamurányi vasmű	— —	692.—
Városi vasut	— —	420.—
Beocsini cement	— —	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

Építők figyelmébe.

60—70 darab

tölgyfa oszlop eladó Várad-Velence, Szőlős-u. 8. szám.

Bumbera István

papi- és polgári szabó
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	8 10
V.-Velence >	8 00	10 00	2 20	5 00	8 20
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	8 44
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	8 49

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	9 29
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	9 34
V.-Velence >	9 17	11 19	3 37	6 17	9 47
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	9 57

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	8 81
V.-Velence >	8 10	10 10	2 30	5 10	8 41
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	8 56
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 30	3 00	5 40	9 10
Rontó >	8 47	10 46	3 07	5 47	9 17
V.-Velence >	9 00	10 59	3 20	6 00	9 00
Nagyvárad érk.	9 10	11 09	3 30	6 10	9 40

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

A Bihar megyei Gazdák Aru és Hitelintézete Rt.

Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1,000.000 korona.

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti. Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszedésekkel (incassó) olcsó díj mellett.

Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyósit házakra és földbirtokokra. 161

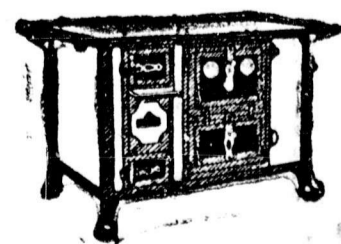

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kúrákat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

ITAZ AMERICAI HŐ HULLÁM.
LEGJOBBAN VÉDEKEZHETÜNK

TARSOLY ÉS
RISZTÓ
FÜRDŐ
KÁDJAIBAN.

Sz: 2 3 4
Kor: 36.- 40.- 48.-

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

LANGEN és WOLF motorgyár

Fióktelepe: Nagyvárad, Kossuth-utca 7-ik szám.

Telefon-interurbán: 10-74.

Telefon-interurbán: 10-74.

Eredeti világhírű **OTTO** motorok.

Szakmérnök kiküldetése díjmentes.

Kérje díjtalan árjegyzékeinket.

Benzinmotorok és lokomobilok. Szívógáztelepek. Uti mozgonyok. Eredeti DIESEL nyersolajmotorok. Teljes cséplőgarnitúrák. Leipzigi famegmunkáló-gépek és asztalos műhely berendezések. Teljes malomberendezések, gazdasági malmok és takarmány-kamrák. Gazdasági gépek. Téglagyári és ipari berendezések.

Jég és hűtőtelepek. Műszaki cikkek.
Állandó gépkiallítás.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Körözspart, Lévy-palota.

Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.
1 > francia szájviz	26 >
1 > száj szagtalanító	50 >
1 tubus dr Heyder fogcsera	50 >
8 > Thymol	20 >
1 > Stomatin	20 >
1 > tégely Odontin fogpaséta	55 >
1 drb Odontin betét	36 >
1 üveg Picavan	98 >
1 üveg Bay Rum	35 >
1 > Jera violette brillantín	30 >
1 > francia brillantín	15, 22, 36 >
1 > folyékony brillantín	50 >
1 > valódi dió olaj	15 >
1 > > kivonat	75 >
1 drb bajuszkefé	15, 20 35 >

1 üveg Kerpel kőzfinomító	38 kr.
1 tégely Margit crém	40 >
1 > Diana crém	65 >
1 drb Diana szappan	65 >
1 dob Lickner puder	38 >
1 > amerikai porcellán puder	1 frt 20 >
1 üveg amerikai petrol	50 >
1 > Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — >
1 fekete champos	12 >
1 rud rozsa Glycerin szappan	20 >
8 drb francia ibolya szappan	50 >
1 > Kielhauser ibolya glicerin szappan	28 >
1 > Speick szappan	28 >
1 > Windsor szappan	38 >
1 tubus kaloderma	28 >
1 > Beloderma kőzfinomító	30 >
1 > tégely tejcrém	20 >

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 Gillette utánzatu borotva készlet	1 > 50 >
1 valódi serte hajkefe	70 >
1 dublé bajuskefe	20 >
1 valódi serte ruhakefe	45 >
1 körömkefe	05 >
1 surolókefe óriási	20 >
1 surolókefe kisebb	10 >
12 drb Royal angol cipő crém	96 >
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 >
1 > cipőfényesítő flanel	20 >
1 > Jurigatem Zománc	80 >
1 mtr vörös gumicső	60 >
Egynegyed Ko Bruaz watta	35 >

806

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árákról.

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

NAGYVÁRAD, SZILÁGYI DEZSÓ-UTCZA 5. SZ.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal ujjonnan berendezve.

Mindennemü hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
 készítettnek.

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTÚL”
 politikai napilap kiadóhivatala.

Alapított:
 1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett
 a „Tiszántúl”-ban közöltetnek.

Alapított:
 1894.

A Püspökfürdő **BÁLT** rendez

szeptember 8-án, Kisasszony napján

Dankó Boldizsár Kálmán kitűnő zenekara közreműködésével.

A kellemes időben sok szép uri vendég van kint.

Kitűnő ételekről, jó italokról és pontos kiszol-

gálásról gondoskodik **Kernáts János**, fürdőbérlo.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított **dr. Just-féle**

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben **75** százalék **megtakarítást** mutat fel. 40 gyertyás **Wolfram** lámpa **darabja 3.00 kor.** 100 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindeanemű **izzólámpa különlegességek**, fényképezési **lám p á k** ugyancsak **legolcsóbb áron kaphatók.**

Csillárok.

ívlámpák

Állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepeken külön a néma épített nagy

← **csillár-raktárunkat** →
megtekintésre ajánljuk.

→ **ott állandóan raktáron tartunk**

villamos motorokat

10 lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb áron mellett.

Költségvetések ingyen

villamos világítás

Telefon szám 514.

Felszerelő telefonja 55. sz.

81

Egész éjjel ügyeltes szolgáltat.

Részvénykicserélési felhívás!

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi bank és Központi Takarékpénztár r. t. felhívja azon tisztelt részvényeseit, kiknek birtokában **Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvények vannak**, hogy ezen részvényeket, szelvényekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet Teleki-utcai fiókjánál (Teleki-u. 3.) folyó évi **szeptember hó 1-től szeptember 20-ig** beszovalgatni sziveskedjenek.

Minden 3 darab Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvény helyett 4 darab Egyesült intézeti részvény fog kiadatni.

A beszovalgatandó részvényekhez jegyzék csatolandó azon nevek felsorolásával, melyekre az új részvényeket kiállítatni óhajtják.

A Központi Takarékpénztár forgalomban lévő régi részvényeinek kicserélése, valamint az Egyesült intézet felemelt új részvénytökejéből jegyzett új kibocsátású részvények kiadása a fent hirdetett Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvények kicserélése után, későbbi időpontban fog megtörténni, miről a tisztelt részvényeseket újabb hirdetmény útján értesíteni fogjuk.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részv.-társ.

Tiszta nyersanyagok!

Tiszta gyárak!

A Schicht-„Szarvas“ mosó-szappan a legjobb, gondosan megválogatott és tisztított nyersanyagokból készül. Nemcsak hogy minden készülék, kazán és gép, hanem a gyári helyiségek is a lehető legtisztábban vannak tartva, hogy igazán csakis teljesen tiszta szappan kerüljön ki a gyárból. A Schicht-„Szarvas“ mosószappan tisztasága és utól nem ért jó minősége évtizedek tapasztalatainak eredménye.

A ruha beáztatásához a legjobb az „Asszonydicséret“ mosóki-vonat.

Tiszta szappan!

Tiszta ruha!

A ruhát csak úgy lehet kifogástalan fehérre mosni, a nélkül, hogy az megrongálódjék, ha teljesen tiszta, hamisítatlan szappant használunk. Mi 25.000 koronával szavatolunk azért, hogy a **Szarvas** védjegyű **Schicht-szappan** teljesen tiszta és mentes minden káros alkatrésztől. Az újabb időknek minden vívmányát és a tudomány és technika terén jelentkező találmányt felhasználunk arra, hogy a **Schicht-„Szarvas“ mosószappan** gyártását a legolcsóbbá tegyük. Tökéletesítésén folyton dolgozunk.

A ruha beáztatásához a legjobb az „Asszonydicséret“ mosóki-vonat.